

Випуск № 10 (1 грудня)

Вінниця – 2015 р.

Передмова

Любий читачу, збірка, яку ти зараз читаєш, видана проектом «Дерево казок» за підтримки проекту «Казка». В збірку вміщено 16 казок найрізноманітнішої тематики (по 8 казок з кожного проекту). Серед них є як авторські, так і народні казки.

Збірка «Дерево казок» – це серійне щомісячне електронне видання, що розповсюджується абсолютно безкоштовно.

Своє життя збірка розпочала 1 березня 2015 року.

Проект «Дерево казок»

(<https://derevo-kazok.org>)

«Дерево казок» – величезний безкоштовний архів авторських та народних казок, які ви можете прочитати українською мовою. Тут ви знайдете не лише українські казки, а й казки інших країн. Проект складається з 4-х основних розділів: українська народні казки, казки народів світу, казки українських авторів та казки авторів світу. Автор та адміністратор проекту – *Лук'янюк Євген*.

Наші контакти:

derevokazok@gmail.com – головна адреса ел. пошти.

Приєднуйтесь до нас:

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/derevokazok>

Ми в Twitter: <https://twitter.com/KazkuPpUa>

Ми на GooglePlus:

<https://plus.google.com/communities/102303859954667667228>

Ми Вконтакті: http://vk.com/derevo_kazok

Проект «Казка»

(<http://kazka.in>)

Даний ресурс створений з метою збору всіх казок, що написані українською мовою або перекладені на неї. Ми, колектив сайту «Казка», постійно розшукуємо казки, ми відкриті для спілкування. Ми збираємо як народні, так і авторські казки. Особливо приємно знайомитись з сучасними авторами даного виду мистецтва.

Контакти:

ua@kazka.in – адреса ел. пошти.

Ми на Facebook: <https://www.facebook.com/Kazka.in>

Ми в Twitter: <http://twitter.com/Kazkain>

Засновник проекту – *Тарас Амброз*.

ЗМІСТ

Вушик, Горлик та Носик.....	3
Мудра баба.....	5
Як Корова царицею стала	6
Лисиця з лисинятами та ледачий чоловік Нехайло	10
Добре діло роби сміло	11
Чаклунка з підводного царства	15
Принцеса з Іксляндрії.....	16
Дванадцять братів.....	22
Кука	24
Про хороброго та безстрашного хлопчика	25
Пригоди веселої четвірки.....	26
Чому ворона чорна.....	28
Останній мурашка.....	29
Новорічна індичка	30
В чому сила людська?	32
Як одна людина купила місто Стокгольм	34

Вушик, Горлик та Носик

Жив на світі маленький хлопчик Іванко. А з ним – його маленькі невидимі друзі: Вушик, який мав дві кімнатки у вушках хлопчика, Горлик – у великому та просторому горлі та Носик, котрий хазяйнував у носі Іванка. Друзі жили дуже мирно й ніколи не сварились, а навпаки, допомагали один одному. Увесь день вони трудилися для свого маленького Іванка. І у кожного з них була своя дуже важлива робота.

Горлик, прокидаючись від Іванкового позіхання, відразу ж біг у комору з усякими буквами і швиденько складав слова та випускав їх із Іванкового рота. Першими ранковими словами були „МАМО! ЇСТИ ХОЧУ!” Потім, поки Іванко одягався, у Горлика було трішки часу щоби приготуватися до ранкового чищення зубів. І так щоранку. Після цього хутко біг по великого возика і, коли Іванко підносив ложку з їжею до рота, Горлик усе забирав та відвозив аж у самісіньке горлечко. Це він робив дуже часто впродовж дня, бо Іванко був хлопчиком, який любить попоїсти. От так увесь день. То букви з комірки виносити та складати у слова, то їжу возити. А ввечері, почистивши зуби, якщо Іванко забував, прибравши у просторому горлечку, зустрічався, спілкувався з Вушиком та Носиком і спокійно засинав.

У Вушика була своя робота. Перепочити, на відміну від Горлика, не мав і хвилячки вільної. Постійно він те й робив, що ловив усі звуки, які залітали у обидва вушка хлопчика та, розділивши їх на окремі групки, пояснював Іванкові їх значення. Так, наприклад, на окремій купці лежали звуки природи: спів пташок, шум вітру та шелест листя; на іншій – стукіт молотка десь у сусідській квартирі, сміх дітей на вулиці; а на найбільшій – слова, сказані до Іванка, або просто такі, що пролітали ненароком. Та була дивина. Чомусь, коли тато чи мама говорили до хлопчика, щось повчали його чи сварили, Вушик ніби й старався і добре все ловив та складав, а вони раз – і вилетять через інше вушко. Часто непереливки було за це Іванкові.

Носик також не сидів склавши руки. Він справно ловив усякі пахощі й аромати. А лишень прокинувшись, одразу провітрював обидва коридори. Та й уночі не було йому спокою, завжди мусів бути на сторожі. У нього ж було дуже важливе завдання. Все повітрячко яке заходило, він мав, прочистити та перевірити і лишень тоді пускати далі. Та ще одним важливим завданням було – не допустити злих шкідників – Вірусів, які так і норovali залізти у Іванків носик.

От одного разу зібралися друзі ввечері після роботи у Горлика, в якого було найпросторніше, потеревенити та поділитися турботами.

– Як гарно у тебе, Горлику! – зауважив Вушик. – Моя хатка не така велика, хоч і з двома кімнатками. Та й не зачинається на ніч, як твоя. Коли щось уночі прилетить повз вушко, то я повинен швидко спіймати.

– Так, Вушику, моя оселя також не така простора, як Горликова, – підтримав його Носик. – І коридори довгі, та й розвернутися ніде.

– А можна, Горлику, ми сьогодні у тебе заночуємо? – запитав стиха Вушик. – Коли якийсь звук Іванко пропустить уві сні, то це не біда, міцніше спатиме.

– Так, Горлику дозволь нам у тебе заночувати! – підхопив і собі Носик. – А я вночі все одно вставатиму та перевірятиму, як там повітрячко, чи чисте. А вірусів я вже давно не бачив, мабуть, десь далеко вони...

– Ну гаразд, залишайтеся. Та дивіться, щоб Іванко ні про що не дізнався та щоби ми його не підвели.

– Ні! Ні! Не дізнається! – закричали друзі. – Усе буде добре, от побачиш. Спасибі тобі, Горлику.

Друзі, вмостившись зручно, заплющили оченята і поринули у солодкий сон. Та й заснули так міцно, що й не зчулись, як прокинувся Іванко. Заметушилися тоді, забігали. Кожен поспішив у свою хатинку. А Горлик швиденько зібрав із комірки літери та недогледів і замість звичного „МАМО! ЇСТИ ХОЧУ!” зібрав – „МАМО! СІСТИ!”

– Куди сісти? – здивувалась мати. – Іванку, ти що, чи не захворів бува? Іди швиденько вмиватися та на кухню, я зварила смачну манну кашу. І одягайся тепліше, коли підеш у школу, бо холодно сьогодні на вулиці.

– Ой, справді, що це я? – здивувався Іванко. – Горлечку, ти що? Дивися мені, не пустуй.

А Вушик із переляку та метушні не всі звуки встигав ловити. І тому почув Іванко лише – „ВУЛИЦІ!” Та й Носику довелося важко попрацювати. За ніч у коридори разом із повітрям понадувало багато бруду, от він тепер змушений був брати мітлу та совок та весь цей непотріб вимітати, й через те Іванко раз по раз пчихав.

Та, не почувши вранці материної поради одягатися тепліше, тільки вийшовши з дому, відчув, що прохолодно. Та куди вже повертатися. Пішов далі. Щоби хоч трішки зігрітися, почав Іванко підстрибувати і бігти. Так засапався, що аж рот відкрив. Ось тут і почалось.

– Іванку, Іванку, закрій ротик, дме, застудишся, – благав подумки Горличок, закриваючи собою Іванкове горло.

Та куди там! Іванко ще й морозиво купив дорогою, від чого стінки хатки стали зовсім червоні. І Горлик забив на сполох. Закалатав у дзвіночок, покликав усіх помічників-захисників, щоби допомогли залікувати червоні стінки оселі. Від цього у Іванковому горлечку, й у всьому тілі, стало так гаряче, що в хлопця аж щоки пашіли. Це звелася на ноги підступна пані Температура.

І може, й усе обійшлося б, та ще й у носі не було все гаразд. Носик, який уранці проспав та потім довго доводив до ладу, не помітив, що вночі, поки його не було вдома, у помешкання заліз маленький злющий Вірус. Та й заховався у закутку. А коли Іванко вийшов на вулицю та ще й промерз, Вірус почав рости і поводитись, як господар. Що ж бідний Носик мав робити? Як тільки він не намагався вигнати поганючого Віруса, та це було дуже важко. Вірус завжди з'являвся там, де було хоч

трішки пилу чи бруду. І Носик був змушений постійно мити та промивати обидва коридори, від чого у носі Іванка ставало мокро.

Учителька, помітивши, що з Іванком не все гаразд, завела його до чергової медсестри.

– Іванку! – вигукнула медсестра, змірявши температуру і подивившись на запалене горло хлопчика. – У тебе дуже висока температура. Зараз я зателефоную твоїй мамі, нехай забирася тебе додому. Ти хворий. У тебе грип.

Незабаром прибігла Іванкова мама і забрала хлопчика додому. А Вушик, Горлик та Носик уже зовсім вибилися із сил. Їм потрібна була допомога, щоб оборонятись від Віруса, який розростався і нахабно хазяйнував в оселі Носика й Горлика.

І поміч не забарилася.

Мати привела Іванка додому, поклала у тепле ліжко, вкрила м'яким покривалом і напоїла чаєм із цілющою малиною і медом. Враз, звідкілясь узялись маленькі прудкі хлопчики-лікувальники з міцними шаблюками і кинулись на бридкого Віруса.

Один із помічників гукнув до друзів:

– Вушику, Горлику, Носику, мерщій готуйте Іванка до сну! Так нам легше буде боротися.

Запекла була боротьба. Лікувальнички не зупинялися ні на мить. А Іванкове тіло аж пашіло від жару. Та Вірус ставав дедалі меншим і меншим. І коли вранці Іванко прокинувся, то майже виздоровів.

А коли Вірус і Температура були переможені, Вушик, Горлик та Носик зібралися разом і дали слово, що ніколи не залишать без нагляду домівки і гарно доглядатимуть свої володіння, а одночасно оберігатимуть і хлопчикове здоров'я.

Автор: Ірина Мацко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/iryna-matsko/vushik-gorlik-ta-nosik.html>

Мудра баба

Ішла одного разу дорогою стара баба. Побачила на землі ташку, підняла, подивилась. А в ташці – гроші. Подумала собі баба так; «Не візьму я цих грошей, бо гроші – гріх і смерть!» І кинула ташку знову на землю.

Слідом за бабою йшли два жандарми. Як помітили на дорозі ташку з грішми, здивувалися.

– Ба, чому баба гроші не взяла? – каже один.

– Бо дурна, – каже другий.

– А може, баба щось знає? – питає перший.

– Доженемо її, зазвідаємо! – відповідає другий.

Побігли за старою, догнали, питають.

– Бабко, чому ви пройшли повз ташку з грішми і не взяли її собі? Може, ви дуже багаті?

– Небагата я, небожата. Не маю й на сіль...

– Та чому ви не взяли собі бодай половину?

– Грошей мені не треба. Гроші – смерть!

Жандарми розсміялися.

– Та чи не казав я тобі, що баба неповного розуму, – сміється жандарм.

Певно, дід бив бабу по голові мішком, – регочеться другий.

Стара жінка пішла собі шляхом, а жандарми сіли на великого каменя й почали ділитися грішми. Коли вже поділилися, захотілося їм випити. Старший каже молодшому:

– Тут тобі сотня! Біжи до села, купи горілки і якоїсь закуски.

– Охоче! – відрпортував молодший, побіг швидко до корчми.

Сидить старший біля грошей, милується новими сотнями й думає собі так: «Яке велике щастя! Куплю собі маєток, оженюся й буду паном. Буду жити без жури...»

Тримає в руках ташку жандарм, дивиться на неї жадібними очима й думає: «Добре б покласти до кишені всі грошики. Чому я мусив ділитися з молодшим? Я ж перший помітив на дорозі бабу з ташкою?»

І додумався вбити того, що пішов.

А тим часом молодший жандарм вертався з горілкою. Він теж пошкодував грошей, що припадали старшому. І вирішив. «Всиплю я до пляшки отрути». Так і вчинив.

Як тільки він прийшов, а старший на нього з багнетом! Вбив товариша. Лежить мертвий жандарм на дорозі, старший дивиться на нього. Стало йому не по собі. Взяв і випив трохи горілки. І тут сам упав мертвий.

Автор: українська народна казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/mudra-baba-ukrayinska-narodna-kazka.html>

Як Корова царицею стала

За морями, за горами, у зеленому лісі, біля невеличкого села, жили-були собі різні звірята. Не знали вони горя та біди, бо доброго мали володаря. А володарем на той час у них був могутній та справедливий Лев. Любили звірі та поважали його. Завжди радились з ним, і цар завжди намагався розсудити їх справедливо.

Та одного разу перший радник царя старий Вовк, який пережив уже не одного володаря на своєму віку й усім вмів прислужитися, сказав:

– Великий царю! Дуже раді ми, що саме ти правиш нами. Ще не було у лісі такого мудрого та справедливого правителя, відколи він існує. Але ми усі тут звірі дикі. І є в нас один великий ворог – Людина. Усі ми боїмося її, бо не знаємо, як поводитися з нею. Та уяви, як добре було б породичатися з тваринами, котрі живуть поряд з Людиною та щодня спілкуються з нею. Тоді ти запануєш не лише над лісовою звіриною, а й над домашніми тваринами. Як думаєш, царю? Добре я кажу?

Замислився цар звірів, насупив брови та й відповідає:

– Добре говориш, Вовче-старче. Діло говориш. Але ж як нам з ними породичатися, коли ми з давніх-давен ворогуємо. Лисиця полює за півниками та курочками; твої, Вовче, побратими-вовки викрадають з отари овечок, а ведмідь забирає мед із людських пасік, навіть зайчик і той робить шкоду, обгризаючи молоді деревця та крадучи капусту і моркву з людських городів. То які ж ми можемо бути родичі? Не вийде з цього нічого, Вовче.

– А я гадаю, що вийде. Ось послухай.

І старий Вовк почав розповідь:

– Ти, володарю, скличеш лісову Раду та накажеш декільком підданам розвідати, хто у них, свійських тварин, найголовніший, про кого Людина найбільше дбає та любить. І тоді на наступній Раді, вислухавши усіх та все зваживши, ти вибереш собі Царицю серед домашніх тварин. Отак ми би й породичалися. То що скажеш, Царю?

Знову насупився мудрий Лев. Привабила його пропозиція старого радника, та непокоїло, чи складеться усе так, як каже Вовк. Але знав Лев, що усі його поради завжди були мудрими, тому погодився.

От наступного дня на головній галявині зібрав цар Лев лісову Раду. Посходиласть, позліталась та позбігалась така сила-силенна звірини та птаства, що ніде було й листочку впасти. Хвилювалися, бо ніхто навіть не здогадувався, чого це їх раптом зібрали. На галявину вийшов Лев. Він промовив до свого лісового народу:

– Мій народе – звірі, птахи, та всі, хто сьогодні прийшов сюди і хто вболіває за рідний ліс та своїх діток! Багато років, що ми тут живемо, основним нашим ворогом була Людина. Не один із нас поліг від цього могутнього ворога. Невже так буде і з нашими дітьми, і з дітьми наших дітей? Нам потрібно змінити такий порядок на свою користь. Отож я вам наказую... – і розповів цар-Лев усьому зібранню про свій задум.

– Отож ідіть, розвідайте, – закінчив він. – А коли повернетесь, ми знову зберемось та вирішимо, хто буде нашою Царицею.

Розійшлися звірі.

Першим пішов на розвідани Зайчик-Вихваляйчик.

Підійшов він до хатини, що стояла з самого краю села, обійшов її нишком та пострибав швиденько на свою улюблену грядочку. Подумав: накопаю собі морквинки на вечерю та капусточки на борщик, тоді вже й справу зроблю. Та тільки копнув лопаткою морквинку, як чує:

– Няв-няв, а що ж це ти тут робиш? Навіщо ти до нашої морквинки причерився? Я зараз покличу господаря, то він тобі й покаже, як красти.

Злякався Зайчик.

– Ой, не клич, Кицуню, господаря. Я тобі наступного разу з лісу мишку принесу на сніданок.

– Принесеш, не обманеш?

– Принесу. Та я тут не за морквинкою та не за капусточкою. Вислав мене мій Цар розвідати, хто тут у вас, домашніх тварин, найголовніший. Хоче собі Царицю вибрати.

– Найголовніший? Царицю, кажеш? То, напевно, таки я тут найголовніша. Бо без мене куди? Погризуть миші все зерно. А без нього ні хліба не спечеш, ні вареників не наліпиш. Скажи, що я найголовніша, нехай робить Царицею мене.

– Ти? – здивувався Зайчик. – Щось не віриться мені. Ну добре, Кицуню, а після тебе хто ж буде найголовнішим на господарстві?

– А після мене вже, звичайно, Корова.

– Корова? Що ж у неї такого цінного? – питає Зайчик. – Скільки її бачу, то тільки те й робить, що ходить по лузі та траву скубе, ще й притолочить так, що мені ніде й попастися.

– А тим вона, Зайчику, і цінна, що вона травички смачної лугової наскубе, а потім дає дуже смачненьке та корисне молочко... няв-няв.

– Оце і все? – питає Зайчик.

– Зачекай, бо мені при думці про молочко аж слинка потекла, – облизалася Киця і продовжила: – Ні, не все. З того молочка господиня робить і масло, і сметанку, що у підвалі в глечичку стоїть, і сир, з якого потім варить смачні вареники. Та й взагалі господар каже, що Корова – то їхня годувальниця. Та годі мені з тобою теревенити. Все, що знала, – розповіла, а ти й вирішуй. А я побіжу у погріб, до глечика зі сметанкою. Вже дуже ти мені апетиту нагнав. Бувай. А про мишку пам'ятай. Наступного разу без неї не приходь, а то миттю господаря гукну.

Зайчику вже й перехотілося щось красти на грядці. Взяв лише одну солоденьку морквинку для діток та й пострибав у ліс.

Другою вирушила у розвідку Лисичка. Підкралася вона тихенько до господарського курятника – та й хапнула! Півника за хвостика, що наобережно задрімав на варті. Півник лише крильцями змахнув.

– Ой-ой-ой, Лисичко, відпусти мене, будь ласка. Я тільки вперше на варті. Хочеться ще трошки пожити, – почав благати Півник.

– Добре, відпущу я тебе сьогодні. Поживи ще трохи, підрости... Але сьогодні діло у мене до тебе є. Скажи мені, хто у вас на господарстві найголовніший.

– Що ж, це не важко, – впевнено відповів Півник, – найголовніші – мої сестри-курочки. Вони ж кожного дня стільки ячок господині несуть, що вже нікуди їх дівати.

– Ой, не вірю я тобі, Півнику. Та гаразд, нехай буде так. А скажи, хто після курочок найголовніший.

Задумався Півник.

– О згадав! Після курочок найголовніша, напевно, Корова.

– Корова? – здивувалась Лисичка. – А чому ж це?

– Бо найбільше господар з нею часу проводить. І пасти її жене, і вдома годує, і напуває, і миє. А колись, я чув, він казав господині: Корова – наша годувальниця. Отак, Лисичко, а тепер відпусти.

– Добре, Півнику, біжи, – сказала Лисичка і, махнувши хвостиком, побігла у лісок.

Наступним у село побрів Вовчик-братик. Він вирішив розпитати про все свого далекого родича – пса Сірка, котрий давно приятелював із Вовчиком і ніколи не відмовляв йому у допомозі. От підійшов він до Сіркової будки.

– Ти що тут робиш серед білого дня? А як тебе господар тут застане? – занервував Сірко.

– Не сердься, Сірко. Твої господарі, я бачив, пішли у поле пшеницю жати, то ж будуть аж ввечері.

– Ну добре, розповідай, яку маєш до мене справу? – погодився Сірко.

– Та от, хоче наш Цар знати, хто у вас, домашніх тварин, найголовніший, щоб вибрати собі Царівну, та щоб ми породичалися.

– Найголовніший, кажеш?! Так це всім відомо: я найголовніший. Я дім, худобу, птицю охороняю. Як же без мене?

– Так то воно так, але хто ж тоді після тебе найважливіший? – допитується Вовк.

– Ну, це вже важче, але стривай, чув я не раз, коли з господарем бігав у поле корову на випас гнати, що корова – то їхня годувальниця. А більше я нічого не знаю.

– От спасибі тобі, Сірко. Як тільки матиму якусь смачну кісточку, обов'язково принесу. А зараз бувай, – та й побіг у ліс.

Подався у село Їжачок-Колючок. От іде він, іде через поле до села, аж раптом бачить назустріч йому прямує Людина. Їжачок ще маленький був, тож злякався страшенно, аж носика сховав під свій колючий кожушок.

Чоловік підійшов до Їжачка, взяв його на руки та й каже:

– Не бійся мене, маленький, я тобі не скривджу. Та скажи, що ти робиш тут, серед поля, у такий ранній час?

– Мій Цар наказав розвідати, хто у вас у домашньому господарстві найголовніший. А без цього хоч не повертайся, – похнюпився Їжачок.

– Ну, не сумуй, я тобі зараз усе розповім. У моєму господарстві усі головні: кішка миші ловить, щоби зерно не трубили, курочки яєчка несуть, які ми їмо, пес Сірко господарство охороняє, щоби ніхто нічого не поцупив. Та й усі інші не менш важливі: хтось м'ясо смачне дає, хтось вранці нам співає, а хтось нам життя звеселяє. І все ж таки, годувальницею нашою є Корова.

– Корова? – здивувався Їжачок і швиденько побіг до лісу, навіть не озираючись.

За наказом царя Лева знову зібралися на головну галявину звірі. Цар мовив:

– Ну що, виконали ви мій наказ? Вивідали, хто у Людини на господарстві найголовніший?

– Так, так, Володарю, – загули звірі.

– Тож говоріть, хто буде вашою Царівною, – і надав слово Зайчику.

Розповів Зайчик Цареві і усьому лісовому народу свою пригоду.

– Добре, Зайче, справився ти зі своїм завданням. Тепер говори ти, Лисице.

Розповіла й Лисиця, що чула від Півника. А за нею й Вовчик. От дійшла черга до Їжачка-Колючка. Вийшов він перед звіриною та й каже:

– А я, Володарю, говорив із самою Людиною та у неї довідався, хто у господарстві найголовніший. Це – Корова. Так сказала сама Людина.

– Молодець, Їжачок, ти добре справився із своїм завданням, -похвалив Лев. – А тепер настала та мить, коли ми повинні вирішити, хто ж буде у нас Царицею. З того, що ви мені розповіли, зрозуміло, що кожен у господарстві важливий та вважає себе найголовнішим, але всі ви додали, що Корова – годувальниця. І сама Людина сказала так. Отож, слухайте мій наказ: Царицею вашою буде від сьогодні Корова. Лети, Сороко-білобоко, та сповісти це домашнім тваринам та й самій Царівні, що відтепер між нами мир. Будемо тепер ходити один до одного у гості й ніхто не має права скривдити іншого без дозволу Царя та Цариці.

– Ти, Вовче, будеш їсти лише тих овечок та кізочок, що вже немічні та непотрібні у господарстві, та яких тобі виділить нова Цариця, – звернувся Цар до Вовка.

– Ти, Ведмедику, теж будеш питати дозволу, перш ніж залізи на людську пасіку. І так усі, хто полюбляв красти з людського господарства. Їсти будете тепер лише те, що нам виділить Цариця-Корова. Чули всі мій наказ, звірі?

– Чули, чули, – загуло між громадою. – Нехай живе нова Цариця!

З того часу між дикими звірами та домашніми тваринами запанував мир. Пес Сірко зачастив у гості до Вовчика, Котик з гостинцями, морквою та капустою, забігав до Зайчика, а Гусочка з гусенятами тепер сміливо мандрували лісом у пошуках смачної травички.

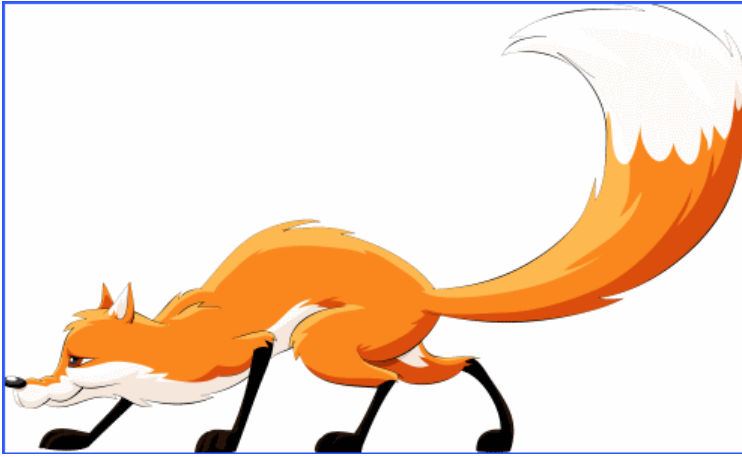
Отак і породичалися між собою колишні вороги, і дякували за це Царю-Леву та Цариці-Корові, бо вони правили справедливо.

Автор: Ірина Мацко

Джерело: <http://kazka.in/fairytails/iryna-matsko/yak-korova-tsaritseyu-stala.html>

Лисиця з лисинятами та ледачий чоловік Нехайло

Жив чоловік на прізвище Нехайло. Одержав він у спадщину невеличку ділянку виноградника. Весною пішов Нехайло на виноградник подивитися, що там робити треба.

Подивився та й каже: «Завтра візьму сапу і всю траву виполю». І пішов додому.

А на виноградникові, у траві, було кодро маленьких лисенят. Як почули це, перелякалися. Прийшла стара лисиця, а лисенята до неї: «Мамо,– кажуть,– приходив якийсь дядько і казав, що завтра прийде і всю траву виполе. Тікаймо!» Лисиця-мати каже: «Сидіть

спокійно. Це господар цього виноградника. Я його знаю. Він не скоро прийде».

Минуло чимало часу. Приходить Нехайло на виноградник з сапою. Дивиться – бур'ян по пояс. Почухав потилицю. «Ех,– каже,– тут сапою нічого не зробиш. Піду додому, візьму косу». Та й пішов.

Лисенята почули це та до матері: «Мамо! – кричать.– Тікаймо! Знову приходив той чоловік. Пішов додому за косою. Завтра прийде, поріже нас». – «Грайтеся і нічого не бійтеся»,– відповіла лисиця.

Минуло ще місяців зо три. Приходить Нехайло вже з косою. Спробував косити, коса не бере. Подумав Нехайло та й каже: «Спалю бур'ян. Піду візьму сірники». – «Тепер тікаймо,– сказала стара лисиця,– це він зробить!»

Автор: українська народна казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/lisicja-z-lisinjatami-ta-ledachij-cholovi.html>

Добре діло роби сміло

Про гарну й добру дівчинку Маргаритку, яка нещодавно оселилася з батьками в селі, дуже швидко дізналися всі. Не тільки люди, а й тварини, пташки, дерева, куцики, квіти.

Маргаритка завжди всім і в усьому допомагала. Ще коли жила в місті, у неї не минало й дня без добрих справ.

У школі на уроках була уважною, на перервах поводитися зразково. Не марнувала жодної хвилини. Не брала прикладу з бешкетників. Навпаки, вмовляла неслухняних однокласників бути чемними. А діток, яким важко давалося навчання, всіляко підтримувала. Оленці й Даринці пояснювала правила української мови, а Ромчикові й Петрику допомагала розв'язувати приклади і математичні задачі.

Удома ніколи не лінувалась. Усе в Маргаритки було до ладу: у шафі порядок, книжечки на полиці рівненько стоять, кожна іграшка на своєму місці. Допомагала дівчинка і старенькій сусідці, бабусі Улянці. Сміття виносила, по хліб ходила. Іноді й у квартирі прибирала.

Не цуралась і чужої біди. Трапиться, на вулиці стане свідком якоїсь неприємної ситуації – поспішить на допомогу. У когось порвався пакет і

розсипались продукти – швиденько збере; незрячий дідусь зупиниться розгублено на пішохідному переході – переведе через дорогу; маленькі дітки у пісочниці щось не поділять – обов’язково їх помирить. Від рук хлопців-розбишак урятує цуцика чи кошения. Ще й подбає про пухнастиків – у притулок тварин, що неподалік її дому, занесе, переконається, що вони у безпеці.

Не задля похвали робила добрі справи Маргаритка, а за покликом серця. Звісно, батьки та рідні пишалися дівчинкою. Однокласники та вчителі поважали її. Сусіди ставили її у приклад своїм малятам. А незнайомці, котрим доводилось приймати від Маргаритки руку допомоги, щиро дякували і довго згадували її добрі справи.

Коли Маргаритина сім’я переїхала жити у село, дівчинка аніскілочки не засмутилась. Адже тут роботи непочатий край! От окрему грядочку татко для неї скопав, мама купила курчат та каченят – Маргарита доглядатиме їх; дідусь клітки для кроленят майструє, отже, довговухих пильнуватиме. А ще у селі корів почергово випасають – дівчинка обов’язково допомагатиме. А сад який великий за хатою! Восени буде чималий урожай. Усе ж треба зібрати, у погріб поносити.

Дівчинка заприятелювала з тутешніми дітлахами. Бешкетників відразу навчила бути слухняними. Познайомилася й із старожилами. Але найкраще її доброту та велике серце пізнали домашні тваринки, пташки, дерева, куці та квіти. А було все так...

У село Маргаритина сім’я переїхала навесні. Саме біля воріт та попід тиню цвіли підсніжники. Сусідські парубки Дем’ян та Остап довго до них приглядались. І одного дня вирішили позривати квіти та подарувати дівчаткам зі свого класу. Побачила з вікна Маргаритка, як хлопці переплигують через тин і біля воріт метушаться. Вибігла з хати. І вчасно. Остап уже зірвав декілька підсніжників і боязко озирнувся. Побачив Маргаритку, випростався:

– Нікому не кажи, мала, про те, що бачила! – сховав за спиною зірвані квіти.

– Не скажу, якщо підете з нашого подвір’я і пообіцяєте, що більше ніколи-ніколи не зриватимете квіток. Вони живі, як і ви! Так само дихають, ростуть, радіють сонечку! Прикрашають цей світ! Безкорисливо дарують чудовий аромат! Уявіть, як їм боляче, коли зелених стебел торкаються людські руки! Не будьте злими! А тим паче – крадіями. Адже ви проникли на чуже обійстя з такими негарними намірами. Домовились?

Хлопці зачудовано дивились на восьмирічну Маргаритку. І – о, диво! – слова дівчинки торкнулися добрих струн у їхніх душах. Остап і Дем’ян щиро попросили пробачення і пообіцяли більше ніколи не завдавати шкоди природі.

А підсніжники, що росли попід тиню і яких щойно ледь не позбавили життя, полегли злітхнули. Дівчинка врятувала їх від загибелі. Того ж дня квіти розповіли про вчинок Маргаритки пташкам, що прилетіли на подвір’я, собаці Лискові та котику Муркові...

Згодом дівчинка допомогла деревам у садку, а надто старенькій вишні, яким докучали комашки-шкідники. Побілила стовбури вапном. Усі вони аж звеселіли. Захитали віттям, вклоняючись Маргаритці.

Від загибелі врятувала й маленьких пташенят. Почула їхній писк, підбігла і знайшла малят у високій траві під яблунею. Покликала татка:

– Татусю, поглянь! Он на гілці гніздечко. Треба покласти туди пташенят. Інакше вони загинуть.

Татко приніс драбину. Маргаритка взяла в долоньки сполоханих пташенят і подала батькові. Він обережно поклав їх до гнізда. Врятували маленьким життя! Вдячні пташка-мама і пташка-тато не могли натішитись. Увесь день весело щебетали, вихваляли вчинок Маргаритки, її добре серце.

І котику Муркові дівчинка допомогла. Він спершу кульгав, а згодом узагалі не міг на лапку стати – так було боляче. Дівчинка помітила це, оглянула лапку і виявила в ній скалку. Обережно витягнула її, а потім протерла м'які подушечки на лапці медичним спиртом, щоб у ранку не потрапила інфекція. Вже наступного дня Мурко весело бігав подвір'ям і все терся до ніг маленької господині, дякуючи за порятунок.

А собаку Лиска Маргаритка захистила від сусідського злого пса. Взяла величезну палицю й налякала кривдника. Ще й пригрозила: «Побачу, що знову надокучаєш Лискові, – начувайся!».

Не залишилась байдужою і до долі кущиків смородини. Біля них були покладані дрова, заважали гілочкам рости. Дівчинка попросила дідуся перенести дрова на інше місце, а землю біля кущиків перекопати. Так і зробили. Вільними стали кущики смородини, гілки уже не впирались у високу стіну з дров. Побачили вони й своїх сусідів – дерева у саду. Зраділи! Тепер вони одна родина.

І от одного дня вирішили тварини, птахи, дерева, кущики та квіти віддячити Маргаритці за її доброту. Зібралися вночі у садку за хатою на велику нараду. Довго міркували. Горобчики запропонували допомагати дівчинці, коли вона порасте на городі: збирати бур'яни, сіяти насіння...

– А може, я наловлю Маргаритці мишей?! – запитав кіт Мурко.

– Люди не їдять мишей, – засміялись кущики смородини. – Краще дочекаємось осені й подаруємо дівчинці щедрій врожай!

– Чи попросимо пташок наносити на подвір'я насіння рідкісних польових квітів? Воно проросте, і квіти втішатимуть Маргаритку своєю красою і пахощами, – долучились до обговорення підсніжники.

Врешті озвалася старенька вишня:

– А я пропоную передати Маргариті Диво-дар. Не треба їй нашої помочі в буденних справах. Вона й так зі всім дає собі раду. А от коли стане власницею Диво-дару, то, безумовно, щиро зрадіє. Крім того, уявіть, як пощастить нам! Зможемо не лише чути й розуміти, про що з нами говорить Маргаритка, а й відповідатимемо на її запитання, кликатимемо на допомогу, ділитимемось із нею своїми знаннями.

Вірю, якщо в дівчинки з'явиться Диво-дар, то ми станемо її найкращими друзями. То що? Згода?

Усі тварини, пташки, кущики, квіти й дерева одноголосно погодились із старенькою Вишнею.

Тієї ночі відбулося диво. Поки Маргаритка солодко спала у ліжечку біля відчиненого вікна, тварини, пташки, дерева, кущики та квіти чаклували. Горобчики зібрали нічну росу з квіточок підсніжників і тричі облетіли стареньку вишню. Дерево в цей час промовило диво-заклинання. Кущики заспівали диво-пісню. Пташки принесли росу до кімнати дівчинки. Обережно крапнули спершу в одне вушко, потім – у друге. Котик Мурко та песик Лиско пильнували, щоб ніхто з дорослих не прокинувся і не помітив тієї магії.

Уранці Маргаритка прокинулась і від здивування аж зойкнула. Вона чула не лише щебетання пташок, не лише шелест високої трави та шум вітерцю за вікном, не лише тиху ходу котика Мурка... Дівчинка розуміла, про що вони говорять!

Пташки у гніздечку на яблуні весело вітали дівчинку:

– Доброго ранку, добра дитино!

Старенька вишня поважно підняла віти вгору:

– Чи багато справ у тебе сьогодні, добра дівчинко?

Котик заплигнув через віконце до кімнати, спершу замуркотів, а потім запитав маленьку господиню:

– Чи пригостиш мене смачним сиром, добра Маргаритко?

– Що за диво? Я розумію вашу мову! Розумію вас усіх! – не йняла віри дівчинка.

Вибігла на подвір'я. А там собака Лиско весело гавкає:

– Привіт, добра господине. Відтепер так буде завжди!

– Підійди-но сюди, наша рятівнице! – покликали Маргаритку підсніжники.

Й дівчинка усе дізналася. За добре серце вона отримала від пташок, дерев, квітів, кущів і тварин Диво-дар. Не кожному випадає така честь! Лише тим діткам, які безкорисливо роблять добрі справи, відкривається таємниця природи, стає зрозумілою мова тварин та рослин.

От Маргаритці пощастило! Відтепер у неї так багато друзів! Усі довкола усміхаються дівчинці, кожне дерево вітається з нею, кожна квіточка привітно бажає вдалого дня. А тваринки ні на крок не відходять, усе гомонять і гомонять, розповідають цікаві історії про свої пригоди...

Тішиться не натішиться Маргаритка Диво-даром! Жити стало веселіше! А добрі справи робити вдесятеро легше. Адже відтепер у неї так багато помічників!

Автор: Тетяна Новацька

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/tetiana-novatska/dobre-dilo-robi-smilo.html>

Чаклунка з підводного царства

Була в одного чоловіка донька Марійка. Виросла дівчина вродливою, доброю та роботящою. Якось надумав чоловік оженитися й узяв собі злу та заздрісну жінку, яка також мала доньку – Марфу – негарну та вередливу.

Мачуха відразу незлюбила Марійку й примушувала бідолашну виконувати найтяжчу роботу, а ледащиця лише пиріжки на печі їла.

Проте й цього лихий жінці було замало – вирішила падчерку роботою вимучити. Дала бідній дівчині жмуток торішньої болотяної трави, відвела до річки, посадила біля вирубанної у кризі ополонки та примусила прясти.

Сидить Марійка, а від лютого морозу вже й пальці не слухаються. Раптом веретено випало з рук і – прямо у крижану воду.

– Хоч так, хоч інакше – мачуха все одно сваритиметься, то вже спробую відшукати веретено, – подумала дівчина та стрибнула в ополонку.

У підводному царстві було на диво світло й тепло, тому Марійка весело рушила широкою дорогою. Іде вона, аж бачить: хатинка стоїть. Зайшла, а там бабця на печі сидить. Дівчина привіталася, а стара й каже:

– Допоможи-но, красуне, в хаті прибрати, бо сама захворіла й дуже немічною стала.

Марійка миттю поприбирала, та так гарно, що все аж заблищало!

– За добро та працелюбність візьми подарунок, – мовила стара й вичаклувала дві величезні скрині.

Раптом дівчину закрутило у вихорі, й за мить вона опинилася вдома. Батько, мачуха та сестра вибігли з хати й почали роздивлятися, що за диво таке. Коли ж відкрили скрині, то ледь не попадали: повнісінькі золота й дорогоцінних каменів.

Розповіла Марійка про пригоду зі старенькою чаклункою. А лихий мачусі захотілося, щоб і її донька такою ж багатою стала. Отож відправила Марфу до ополонки. Вкинула веретено у воду, а за ним і дівчину зіштовхнула.

Опинилася Марфа в підводному царстві. Пішла вона дорогою широкою, аж доки не натрапила на хатинку.

– Гей, бабо! – кричить ледащиця. – Виходь і подарунки давай!

Здивувалася чаклунка, виглянула з вікна та й каже:

– Допоможи, добра дівчино, в хаті прибрати, бо вже стара та немічна стала.

– Ти що! – обурилася Марфа. – Я навіть удома нічого не роблю, а в тебе тим паче не працюватиму! Хутчій неси сюди подарунки!

– Ну що ж, бери, якщо хочеш, – мовила бабуся й хитро посміхнулася.

Тієї ж миті ледача дівчина разом із величезними пакунками опинилася на рідному подвір'ї.

А тут на неї вже мати чекає. Розкрили вони один клунок, і звідти вирвався справжній струмінь смоли, який з голови до ніг змастив Марфу з її лихою матір'ю. Коли жінки торкнулися іншого, то вилетіла величезна хмара пір'я й повністю їх обліпила.

Так і довелося злим ледацюгам тікати: у смолі та пір'ї!

Автор: карельська народна казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chaklunka-z-pidvodnogo-carstva-kazka.html>

Принцеса з Іксляндрії

В одній далекій країні Іксляндрії в королівській родині народилася маленька дівчинка. Король з королевою дуже раділи, адже у них вже давно не було дітей і вони вже втратили всяку надію. Вони довго молилися і просили Бога дати їм хлопчика або дівчинку. І нарешті, Бог вирішив відповісти на їхні молитви. Дівчинка була дуже гарною. У неї оченята були, як голубі перлини, біляві локони обрамляли миле личко. На устах завжди грала усмішка, яка заставляла всіх усміхатися у відповідь, хто лиш не гляне на принцесу. Дитина ніколи не плакала і король з королевою на radoщах не випускали її з рук.

Королева хотіла назвати принцесу Ангеліною, а король Анною. І, щоб усі були задоволені, дівчинку назвали Анною-Ангеліною.

Всі добре знають, що кожна людина, яка отримує ім'я, відразу стає підопічною свого Ангела-Хоронителя, який має таке ж ім'я. Отже, наша принцеса отримала зразу двох Ангелів. Вони постійно кружляли над принцесою і вона посміхалася до них. Для інших людей вони, звичайно ж були невидимими. Люди втрачають таку можливість при першій поганій думці чи слові. Тому ангелів можна побачити лише у ранньому дитинстві, коли ще думки і дії спрямовані лише на добро.

Усі в королівстві відразу полюбили маленьку принцесу. Кожен хотів бути чимось корисним для неї і її батьків.

Лише одна людина почувалася нещасною від того, що народилася спадкоємиця престолу. Це була сестра короля герцогиня Каламунда. У неї було четверо синів і вона сподівалася, що вони будуть правити королівством, якщо в брата не буде дітей. Каламунда була дуже хитрою. Вона вдавала, що любить принцесу, хоча в душі її люто ненавиділа. Зла герцогиня всяко намагалася зашкодити дитині поки ніхто не бачить. То відкриває вікно біля дитячого ліжечка, сподіваючись, що маля застудиться, то впустиє в кімнату ядовиту змію, то просить королеву, щоб пустила принцесу погуляти з нею.. Та Ангели пильно стежили за герцогинею і завжди рятували маленьку принцесу від небезпеки. Вони закривали вікна, якщо було занадто холодно, відводили змії і не давали королеві відпускати дитину з тіткою.

Коли принцесі виповнився один рік, королівська родина вирішила відвідати сусіднє королівство, щоб заручити доньку з маленьким принцом. Дорога до цієї країни пролягала через море.

Попливла з ними і герцогиня Каламунда. Вибравши хвилину, коли всі поснули, Каламунда схопила дівчинку і кинула її у бурхливе бездонне море. Бідне дитя навіть не встигло прокинутися, як хвилі з шумом накрили його.

Ангели, які, як відомо, ніколи не сплять, відразу кинулися на порятунок. Вони вийняли бідну дівчинку з води, але вона вже не дихала. Тільки маленька іскорка в кутику губ, яка помітна тільки ангелам, ще жевріла і вказувала на те, що дитину ще можна повернути до життя.

Ангели взяли принцесу на руки, зігріли її своїм теплом, а тоді піднялися високо в небо і полинули до самого Бога. Вони стали навколішки перед ним і попросили:

– Боже Всемогутній, ти Милосердний і Справедливий. Вдихни свою благодатну силу в це маленьке невинне створіння. Не дай жорстокості і лютій ненависті перемогти добро і любов у цій родині.

Бог нічого не відповів. Він лише освітив принцесу своїм небесним світлом і іскорка стала яскравішати.

– Дякуємо тобі, Боже... – почали Ангели, але Бог їх зупинив:

– Не треба мені дякувати. Я лише додав вам трохи часу. Дівчинку може оживити тільки велике диво. Слідкуйте за іскрою. Якщо вона погасне, то я з радістю прийму її у своєму небесному царстві. Але її чекає ще сповнене радості земне життя. То ж поспішіть. Не дайте згаснути цій іскрі.

Ангели не знали про яке диво говорив Бог. Вони стали радитися, що ж їм робити і куди податися, щоб знайти велике диво. Вони довго радилися і вирішили, що темні сили могли б їм допомогти. Це і було б великим дивом. Ангели спустилися під землю в самісіньке пекло. Там вони відшукали найголовнішого чорта Люцифера. Він сидів на своєму чорному троні і пив якийсь смердюче пійло, запах від якого вдаряв голову і небесним служителям відразу захотілося втекти з того страшного місця. Але вони знали, що мусять випробувати всі способи, тому чемно терпіли і не подавали виду, що їм тут страшно і неприємно.

– Що ви мені принесли, святоші? – заскреготів зубами Люцифер.

– Ми сподіваємося на твою допомогу, – відповіли Ангели. Вони розказали що сталося з принцесою Анною-Ангеліною.

Люцифер розреготався своїм жахливим, наче грім сміхом.

– Ви справді думали, що я схочу вам допомагати? Я можу лише відібрати цю нещасну душу і зробити своєю рабинею вашу принцесу. Оце і буде велике диво. Невинна душа сама прийшла мені до рук. Я навіть не приклав найменшого зусилля.

– Тобі не по зубах невинна душа. Або ти допоможеш нам повернути її до життя, або вона зруйнує твій поганий світ однією невинною посмішкою.

Люцифер страшно розгнівався, що Ангели посміли погрожувати йому у його власному царстві і він мовчки вказав їм на двері.

Коли Ангели вибралися на світ божий, то побачили, що іскорка на губах вже ледве жевріє.

– Може нам варто звернутися до якихось науковців, вони постійно роблять нові відкриття.

– Тоді нам треба перенестися в часовому просторі на багато років у майбутнє. Ми не знаємо, чи витримає принцеса таку подорож.

Та часу на роздуми вже не залишилося і Ангели вирішили перенестися в майбутню Україну. Тут був найбільший розквіт науки і медицини. Україна стала дуже прогресивною країною і вчені з усього світу мали за честь тут працювати і переймати досвід українських вчених.

Так опинилися Ангели в лабораторії одного науковця, який працював над машиною, що могла зцілювати людей, від яких лікарі вже відмовлялися. Звичайно, вчений не побачив Ангелів. Він помітив лише бідне маленьке дитятко, загорнуте у блакитну мереживну ковдрочку. Він дуже здивувався звідки взялося дитя. Але добрий чоловік відразу зрозумів, що дитині потрібна допомога.

Він довго намагався вдихнути в дитину життя, але і його спроби виявилися марними.

Ангели з надією спостерігали за роботою видатного ученого і, коли він опустил руки, Ангели розплакалися, мов малі діти.

– Невже ми марно потратили стільки зусиль, невже дива не станеться?– так говорили вони між собою, не перестаючи молитися і не відриваючи погляду від тремтячої згасаючої іскорки в кутику маленьких дитячих губ.

Раптом до лабораторії зайшов давній приятель нашого вченого. Він сам був колись його пацієнтом. Його звали Ростислав. То був красивий усміхнений чоловік років тридцяти. Ще в юності він займався мотокросом і невдале падіння з мотоцикла підчас гонки мало не коштувало йому життя. Тоді і врятував Ростислава мудрий вчений.

Коли Ростислав спитав: «Як я можу тобі віддячити?», лікар посміхнувся і сказав: «Врятуй ще чиесь життя і ми будемо в розрахунку.» З того часу вони стали вірними друзями.

Цього разу Ростислав зайшов до свого друга, бо ніяк не міг до нього додзвонитися і почав переживати, чи чогось не трапилося. Його ,мов магнітом тягнуло в лабораторію і він не міг зрозуміти чому саме. Ростислав зітхнув з полегшенням, побачивши свого друга за роботою.

– Над чим працюєш цього разу?– спитав Ростислав,– знов когось рятуєш?

Вчений сумно зітхнув. Він ніяк не хотів признати, що тут він безсилий.

– Мені здається, я майже впевнений, що дівчинку можна врятувати, та я не знаю як. Тут потрібне чудо. Поглянь на неї. Вона мов спляча принцеса з казки.

Ростислав підійшов ближче, взяв дитя на руки і сказав:

– В казках оживляють поцілунком, наскільки я пам'ятаю.

Він поцілував принцесу якраз в ту іскорку, яка вже згасала. І о диво!
Принцеса відкрила оченята і сказала:

– Тато.

Ростислав не знав що сказати. Він розгубився і прошепотів:

– Так. Це я.

Це, взагалі, були перші слова в житті маленької дівчинки. Вона з подивом оглянула кімнату, і не помітивши нікого знайомого, зібралася вже заплакати. Та враз, Ангели злетіли над нею і замахали своїми величезними крилами, заспокоюючи принцесу і промовляючи так, що чути їх могла тільки вона:

– Слава Богу. Ти ожила. Не бійся. Ти в добрих руках. Тепер все буде добре.

Ростислав розчулився від слів дитини і не знав що й сказати.

Нарешті, він запитав:

– А як її звати, де її батьки?

Вчений не знав і тільки розвів руками.

– Я назвав її Анною. Бо сьогодні 22 грудня – Анни. Я не знаю хто вона і звідки взялася. Вона, немов впала з неба.

Він попросив Ростислава відшукати батьків дівчинки, оскільки саме він був її рятівником.

Чоловік довго намагався знайти справжніх родичів дівчинки. Він навіть уявити не міг, що Анна – Ангеліна загублена принцеса з далекого королівства, яке існує в іншому часовому і просторовому вимірі. Ангели не втручалися в ситуацію. Вони не могли нічого пояснити. Та і принцеса ставала дорослішою, тому вже не могла бачити Своїх

Ангелів-охоронців так явно, як робила це, будучи немовлям.

Ростислав у глибині душі радів, що йому ніяк не вдається знайти родичів дівчинки. Вона жила разом з Ростиславом та його дружиною Лесею. Вони дуже полюбили її і не уявляли свого життя без маленької донечки. Принцеса теж прив'язалася до своєї нової сім'ї.

Ганнуся, саме так ніжно називали її названі батьки, росла гарною і слухняною дівчинкою. Вона допомагала мамі по господарстві і гарно вчилася.

Часто Ганнусі снилася її королівська родина. Вона чула як королева співала своїм чудовим оксамитовим голосом і називала її Анною-Ангеліною. Вона часто в снах бігла назустріч своєму батьку-королю і падала в його міцні обійми... Та тільки вона наближалася до мами чи батька, як вони танули, мов хмаринки, і вона прокидалася. Маленькою їй було важко відрізнити сни від реальності і вона часто розказувала про своїх королівських родичів. Мати з батьком дуже любили слухати дитячі фантазії. Вони вважали, що Ганнуся – маленька вигадниця і розпитували ще більше, щоб розвивати в дитини такий хороший талант.

Ангели і далі пильно стежили за дівчинкою. Тільки вона вже подорослішала і не могла їх бачити.

Щаслива сім'я часто подорожувала різними країнами. Одного разу, коли вони оглядали королівський палац у Будапешті, Ганнуся зупинилася біля величезного монументу короля і сказала:

– Ось цей чоловік дуже схожий на мого справжнього батька.

Всі дружно засміялися і мама зробила багато фотографій дитини з її уявним батьком.

– Буде тобі згадка про те, якою ти була маленькою вигадницею, – мама обняла і міцно поцілувала свою донечку.

З того часу Ганнуся стала якоюсь задумливою. Вона швидко навчилася читати і просила купити їй казки про принцес, бо вона їх любить найбільше.

Одного разу їй приснилися два ангели, які порятували її з бурхливого моря. Вона поступово змогла пригадати все, що з нею трапилося. І хоча Ганнуся дуже полюбила своїх нових батьків, їй дуже захотілося потрапити додому, почути голос королеви і посидіти на колінах у батька-короля. А ще вона переживала як там вони без неї, мабуть, побиваються і не знають де вона пропала.

Ангели все чули і бачили. Їм шкода було дивитися на страждання бідної дитини. Тому вони навіювали сні про її сім'ю і бачили як вона усміхається.

Одного разу, коли Ганнуся міцно спала, їй снилося, що вона гуляє в королівському саду. Раптом вона почула тоненький голосок:

– Якщо хочеш тут залишитися і щоб сон перетворився на реальність, то ходи за мною.

Дівчинка оглянулася, але нікого не побачила.

– Подивись вниз, принцесо! – почула вона знов.

Ніхто раніше не називав її принцесою. Тому її серце затріпотіло, мов спіймана пташка, і вона помітила маленького крота, що стояв на горбику щойно наритої пухкої землі.

– Ти що, вмієш розмовляти? – здивувалась принцеса.

– Це ще досі сон. А уві сні можливо все. Тобі потрібно спуститися зі мною у мою нірку і почекати поки мине час прокидатися.

– Як же я пролізу у таку маленьку нірку?

– Сон це, сон. Ти можеш навіть перекинутися на мурашку. Хочеш? Але треба поспішити, бо скоро прийде Час.

– Ні, я не хочу ні в кого перекидатися. Я поспробую так.

І принцеса шугонула у кротячу нірку. Вона принишкла в кутику і одним оком бачила все, що відбувається нагорі. Раптом подув приємний вітерець і рожеві промені освітили все навколо. Це тривало лише мить і знов стало все як було раніше. Ганнуся вибралася з нірки і спитала:

– А що це було?

Але маленьке звірятко мовчки зникло під землею. Принцеса зрозуміла, що вона залишилася у своєму сні, хоча почувалася цілком реально. Вона ущипнула себе про всяк випадок і переконалася, що не спить.

Вона побігла до палацу так швидко, як лиш дозволяли її маленькі ножки.

– Мамо, тату!– Кричала вона.

Але назустріч вийшла лише стара служниця і сказала:

– Чого ти розкричалася, дівчинко? Королева хвора. Лежить. Їй потрібен спокій.

Принцеса не стала пояснювати хто вона така ,а миттю кинулася до королівської спальні.

– Мамо, це я. Я повернулася.

Королева відразу впізнала Анну-Ангеліну.

– Як ти виросла, доню. Я знала, що ти повернешся.

Принцеса заскочила на величезне позолочене ліжко і пригорнулася до мами. Вони довго лежали обнявшись і плачучи і сміючись водночас.

– А де ж батько?– стривожилася Анна-Ангеліна,– з ним все гаразд?

– Батько не припиняє пошуки тебе вже 5 років. Він нікому не довіряє і каже, що мусить знайти тебе сам. Зараз ми йому напишемо, що ти знайшлася. Він нам не повірить.

Скільки було радості, коли король повернувся. Анна –Ангеліна розказала про свої неймовірні пригоди. Король з королевою не могли натішитися своєю принцесою. У королівстві справили пишний бенкет. Частували всіх жителів країни смачними наїдками. Люди співали і танцювали. Всі прославляли принцесу і дуже раділи її поверненню. Герцогиню Каламунду теж запросили. Потім заставили її привселюдно у всьому зізнатися і вигнали з королівства на всі чотири сторони.

Після бенкету, коли всі поснули, маленька принцеса згадала про свою іншу сім'ю. Вони, мабуть, будуть хвилюватися. Їй стало прикро, що вона геть забула про Україну і своїх названих батьків.

Принцеса побігла в сад, в надії відшукати маленького крота, щоб він навчив її як повернутися назад. Марно вона шукала і кликала дивовижну тваринку, її ніде не було. «

Можливо, мені здалося, що кріт зі мною розмовляв, може я й досі сплю?»– подумала принцеса.

Вона пішла у свою спальню, але довго не могла заснути. Анна-Ангеліна і сама не могла повірити в те, що їй вдалося повернутися додому. Нарешті вона заснула і їй приснилося, що вона знову зі своєю українською родиною. Вона, раптом згадала крота і він теж появився у її сні.

– Якщо ти навчишся ховатися від Часу, то завжди зможеш подорожувати куди тобі заманеться,– пропищав кріт. – Поки ти спиш, Час тебе не бачить. То вирішуй, де ти хочеш опинитися?

Принцеса зрозуміла, що світло і вітер – це прихід Часу прокидатися і треба в той момент вирішити– прокидатися чи ні. Так вона навчилася жити між двома паралельними світами.

Ангели, як і раніше, спостерігали за принцесою. Вони все бачили і сміялися над її пустощами. Але ж їх завдання оберігати своїх підопічних. Осуджувати Ангели не вміють. Вони здатні лише на позитивні емоції.

Ось так щасливо і закінчилася наша правдива історія. Хто знає, де зараз принцеса? Можливо вона вже править королівством, а може ходить десь серед нас...

Автор: Катерина Сав'як

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/kateryna-savyak/printsesa-z-ikslyandriyi.html>

Дванадцять братів

На околиці села Шокша стояли дванадцять дерев'яних розмальованих будинків: шість праворуч і шість ліворуч. Мешкали в них брати зі своїми сім'ями.

Зібрались якось вони їхати до міста Сортавала по покупки: хто по сіль, хто по мило, хто по чоботи, хто по тканину дружині на сукню...

Запрягли брати кожен свою кобилу, посідали на вози й вирушили. Довго їхали, аж застала їх дорогою темна ніч. Вирішили хлопці попроситися на ночівлю до чоловіка, який мав велику садибу край дороги. Пустив їх господар до свого двору за невелику плату. Розпрягають брати коней, а один парубок каже:

– Повернімо вози передом у бік Сортавали, щоб завтра знати куди їхати.

– Добре вигдавав! – мовив інший брат, – тоді точно з дороги не зіб'ємося.

Так і зробили. Та після вечері позаходили всі до будинку.

Чув ту розмову господар і думає: невже хлопці дійсно дорогу визначають за напрямком возів? І вирішив пожартувати. Узяв та поперевертав їх навпаки, не зі зла, а з цікавості.

Прокинувшись уранці, брати запрягають коней і нахваляють себе:

– Молодці ми, що вози вчора повернули.

– Одна голова добре, а з дванадцятьма краще до Сортавали їхати! – проказав найменший.

Рушили веселі брати в дорогу, а господар подивився їм у слід і тільки плечима знизав.

Женуть парубки коней, поспішають до Сортавали.

– Погляньте, хлопці, на той рів, над яким берези ростуть. Схоже місце ми вчора бачили, – каже той, що

першим їхав.

– Багато на землі подібного! – сміючись, говорить другий.

– Нічого дивного! У нашому краї рівів чималенько, а берізок іще більше, й усі схожі, – мовив третій.

Їдуть брати далі, раптом четвертий каже:

– Це село схоже на те, що ми вчора проїжджали!
 – Але воно було ліворуч, а це праворуч, – зауважив п'ятий.
 – Досить розмов! Швидше рухаймося вперед, бо знову ніч дорогою застане! – говорить сьомий брат.

Далі подорожували мовчки, лише коней поганяли. Коли в'їхали в наступне селище, восьмий брат каже:

– Не знав би напевно, що в Сортавалу їдемо, подумав би, що це наше село.
 – І церква зі срібними банями дуже на Шокшівську схожа! – вигукнув дев'ятий.

– Погляньте: дванадцять будинків стоять, точнісінько, як наші, – мовив десятий брат.

Раптом вибіг рудий собачка, хвостиком махає, до одинадцятого брата лащить.

– Не знаю чие село, але песик мій, – здивовано проказав хлопець.
 – Якщо собака тебе впізнав, то ми вдома! – вирішив дванадцятий брат і повернув до свого двору.

– Краще в рідному селі сидіти, ніж ось так подорожувати, – сказав п'ятий брат.

Так і не поїхали парубки до Сортавали.

Минув час, зібралися всі дванадцяттеро братів до іншого кінця села сіно косити. Цілий день працювали, стомилися, а трави соковитої ще багато на стеблі лишилося. Вирішили парубки додому не повертатися, в полі переночувати.

– Як же ми лягатимемо? – запитує один.

– Рядком: від меншого до старшого, – відповів інший.

Умостилися всі хлопці на траві, а дванадцятий брат каже:

– Я останній лежу, змерзну вночі!

– Мені скраю теж холодно! – мовив найстарший.

– То укладайтеся між нами, посередині тепліше, – запропонував сьомий брат.

Так і зробили. Тоді другий та одинадцятий зарепетували:

– А зараз ми скраю!

Так вони мінялися місцями, доки перший і дванадцятий знову опинилися крайніми.

– Чому так виходить, що постійно комусь мерзнути доводиться? – дивувалися брати.

Тим часом проїжджав повз них сусід. Побачивши метушню, чоловік зупинився й питає:

– Що у вас, хлопці, трапалося?

– Як не лягаємо, а двоє все одно скраю опиняються. Допоможи нам, сусіде! – просять парубки.

Подумав чоловік, узяв велику палицю, встромив її в землю й каже:

– Лягайте по колу ногами до кілка, й не буде у вас крайніх.

Так хлопці і зробили, подякувавши сусіду. Чоловік собі рушив додому, а брати позасинали. Зручно всім, ніхто не мерзне.

Зранку їде сусід на свій сінокіс, чує: знову сварка між братами.

– Моя нога! – кричить п'ятий.

– Ні, моя! У тебе ступня менша! – заперечує четвертий.

– Віддайте ногу! Найменший розмір у мене! – репетує наймолодший.

– Чому не миритесь? – запитує, наблизившись, чоловік.

– Уночі ноги переплуталися, не розуміємо де чий – підвестися не можемо, а вже косити час, – пояснюють брати.

Усміхнувся чоловік, а потім підійшов до них, кого полоскоче за п'яту, той і підскакує швиденько. Так повставали хлопці всі до єдиного.

– Розумний ти чоловік, – звернулися парубки до сусіда. – Дякуємо за допомогу!

Взялися брати до роботи, але ночувати на сінокосі більше не залишалися, бо сусід не завжди тією дорогою їздить, а хлопці самі собі ради не дадуть.

Автор: карельська народна казка

Джерело: <https://derevo-kazok.org/dvanadcjat-brativ-karelska-kazka.html>

Кука

В одному невеликому містечку стояв дуже гарний будиночок. У цьому будиночку разом зі своїми батьками жила маленька принцеса. Мама з татом дуже любили донечку і щодня тішили її чимось приємним та цікавим: мама кожного дня заплітала донечці гарненькі кіски, а тато дарував іграшки. Дівчинка ж тішила батьків своєю усмішкою та запальним сміхом.

Та раптом дитячий сміх зник з будиночка. Якось ввечері, коли сонечко вже зайшло і настав час увімкнути світло, дівчинка кинула іграшки, притулилась до мами і закричала: «Я боюсь!» Вона дивилась переляканими оченятами на стелю і дрижала, немов листочок у вітряну погоду. А коли вітер гуляв дахами і загравав з флюгерами, страх здавався велетенським чудовиськом. Малечу нічого не тішило, навіть улюблені іграшки. І так було щовечора: як тільки сонечко сідало, маленьку принцесу охоплював страх. Вона показувала пальчиком на місце під лампою і тулилася до мами з татом.

І ось одного разу, коли дівчинка вже лежала в своєму ліжечку, їй здалося, що в кімнаті хтось є. Вона повернула голівоньку і побачила у вазонку на столику маленьку дівчинку з кумедними кісками і ніжно-рожевими крильцями.

– Ти хто? – запитала дівчинка.

– Я Кука, – відповіла гостя. – Я фея, але ще зовсім маленька. Кожна фея дружить з дівчинкою або хлопчиком і допомагає їм. Але я ще ні з ким ніколи не дружила. Я недавно прилетіла в це місто. Мені дуже сподобався твій будиночок і я вирішила поселитися тут. І вже кілька днів спостерігаю, як гарно ти бавишся з батьками.

– То це ти щовечора лякаєш мене?!

– Я зовсім не хотіла тебе налякати! Вибач мені, будь ласка. Я просто хотіла з тобою побавитись і подружитись. Але я зовсім не знаю, як це дружити. Ти ж навчиш мене, правда?

– Добре, – сказала дівчинка, – я розкажу тобі про дружбу, тільки пообіцяй, що більше не будеш мене лякати.

Фея Кука кивнула.

– Тобі подобається ця квітка? – знову запитала дівчинка.

Кука знову радісно закивала головою.

– Тоді вмощуйся зручніше на її пелюстках і солодких тобі снів. А вранці нас чекають нові пригоди!

Так фея знайшла подружку, а дівчинка перестала боятися.

Автор: Анна Зайцева

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/anna-zaytseva/kuka.html>

Про хороброго та безстрашного хлопчика

У місті всі давним-давно знали один одного, крім Дівчинки та Хлопчика. Вони хоч кожного дня й бачили одне одного, але познайомитися ніяк не виходило.

Звичайно, нічого поганого в тому (швидше, навпаки, дуже навіть добре), що всякий раз, побачивши Дівчинку, Хлопчина роззявляв рота від захоплення, а вона гордовито вдавала ніби не помічає його. Але добре це день, два, ну щонайбільше три дня, і дуже сумно, якби Хлопчина ніколи не сказав би того, що дуже хотів сказати, а Дівчинка все життя прикидалася б ніби й нічого, ну нічогісінько не бачить, хоча насправді все прекрасно бачила.

Необхідно було щось вигадати, щоб допомогти їм. І коли вже стало здаватися, що й сьогодні Хлопчина з Дівчинкою знову не познайомляться, вихід знайшовся сам собою. Вірніше, поспів на допомогу ...

Ні, ні за що не вгадаєте, хто прийшов їм на допомогу. Краще вже я сам скажу. На допомогу прийшло ... Мишеня. Що правда, то правда, Мишеня і не думав нікому допомагати (хто б йому допоміг), але сталося так, що воно опинилося в потрібному місці в потрібний час. Йому ніколи не доводилося бувати на верхньому поверсі будівлі, просто потоплений в зелені дерев, яка знаходилася в Тихому провулку. І ось в ту саму мить, коли Хлопчина, довгий час дочекавши в провулку, збирався було йти, а Дівчинка, виглядала його з-за фіранки, збиралася було образитися, Мишеня виповзло з крихітної щілини в підлозі та запищало, а Дівчинка, замість того щоб образитися, віддьюргнула фіранку, відкрила вікно та закричала зі всієї сили:

– На допомогу!..

Ніхто ще ніколи не кликав Хлопчика на допомогу. І він навіть сам не зрозумів, чому йому здалося, що саме його кличуть на допомогу. Він раптом відчув себе дуже дорослим, дуже сильним і дуже хоробрим, і за мить (у казці дозволено трохи перебільшити) опинився в тій самій квартирі верхнього поверху, в якій проживала Дівчинка.

Що сталося потім, можна в двох словах викласти наступним чином.

Мишеня, хоча й досить довго проживало в місті, але так і не звикло до того, що ще існують люди, котрі до нестями бояться його. Йому здавалося, що якщо когось і варто боятися, то це Кота. І тому, почувши вереск Дівчинки, Мишеня вирішило, що на неї накинувся Кіт. А якщо вже він з'їсть Дівчинку, то запросто проковтне й таке маленьке створіння, як Мишеня. Від однієї цієї думки його взяв такий страх, що воно ледь не зомліло. Проте, побачивши Хлопчика, в черевіку якого в один недільний день воно мало не влаштувало нору (в ту неділю Хлопчина проспав весь ранок, і бідне Мишеня вирішило, що знайшов непотрібного черевика), а якось раз в четвер вночі і зовсім з задоволенням згризло його підручник, який завалився під кріслом, Мишеня отямилосся та кинулося до тієї щілини, з якої виповзло.

– Дякую, – сказала Дівчинка, – ви врятували мене. Величезне-привеличезне спасибі.

– Подумаєш, велике діло, – відповів Хлопчина, чомусь трохи пом'явшись.

– Ви не боїтеся Мишеняти?! – здивувалася та захопилася одночасно Дівчинка.

– Ні, подумаєш, теж мені Мишеня, – цього разу більш впевнено відповів Хлопчина.

Вони не тільки познайомилися, але й стали хорошими друзями, можливо, найкращими друзями в місті. Звичайно, це не означає, що вони ніколи не ображаються один на одного, вірніше, Дівчинка не ображається на Хлопчика. Але Дівчинка ображається лише тоді, коли їй здається, ніби Хлопчина забув, що вона золотоволоса, блакитноока та пахне як фіалка. І, уявіть, як тільки вона починає дутися, Хлопчина, якщо навіть і справді забув, знову зауважує, що Дівчинка золотокоса, блакитноока і пахне як фіалка. І розуміє, що сам він зобов'язаний бути хоробрим і великодушним.

Автор: Ваагн Григорян

Джерело: <https://derevo-kazok.org/pro-horobrogo-ta-bezstrashnogo-hlopchi.html>

Пригоди веселої четвірки

Добрий день діти! Давайте знайомитись, я ваша вчителька, мене звати – Людмила Миколаївна.

Це ваш перший урок, розгорніть книгу і починайте читати. Віталік промовив – Людмила Миколаївна можна вголос прочитати – так звісно. Відкривши книгу Віталік, Іринка, Алла та Іллюша потрапили в чарівну країну пригод.

Друзі почали розглядати все навкруги і помітили велике дерево, обійшовши його вони знайшла драбину, яка вела на самий верх, де була хатинка. Потрапивши в середину Іра побачила скриньку, а там записка. Віталік відкрив її і раптом

з'явилися чарівні літери, які почали співати: «якщо ви хочете побачити свою вчительку – КОРОЛЕВУ ЗНАНЬ, то потрібно виконати мої завдання».

P.S.: «Я вам залишив карту, як дійти до мого замку Неприємностей, Великих розчарувань – злий професор Конус».

Що нам робити? – сказав Іллюша.

– Заспокойтесь друзі – промовив Віталік – ми врятуємо вчительку, а потім потрапимо до дому я вам обіцяю.

Діти спустилися вниз і пішли за картою. Ідуть – ідуть, раптом Іра каже – стережись, там місток зламаный!

Тут з'явився троль – не пуцу, сказав він – якщо ви хочете пройти далі, то відгайте мої 3 загадки: Перша загадка – “Тече, тече – не витече, біжить, біжить – не вибіжить”, що то таке? – Я знаю, знаю – сказала Алла – це річка.

– Хм, які кмітливі, а наступну не відгадаєте – “Взимку – зірочка, на весні – водичка”. Це просто, сказав Іллюша – це звичайна сніжинка.

– Хм розумні, але останню точно невідгадаєте? – “В небі народився, в землі схоронився”. Так звісно, треба подумати – напевно – це дощ, сказала Іра.

– Оце так – промовив троль. Ну добре, я виконаю обіцянку – 1,2,3 місточок відремонтуйся.

Недовго раділи мандрівники, дійшли аж до великої ями. Ого – сказав Віталік – подивіться в низ? В ямі була лава, де плавали звичайні двійки. – Як будемо на ту сторону перебератися друзі?

– Полетимо на лиані – вигукнула Іра. – Ну давайте спробуємо – сказав Іллюша.

На іншому боці ями їх чекали ельфи. – Ідіть за нами, ми проведемо вас до замку Неприємностей.

– Ну нарешті – прошепотіла Алла – бо я вже втомилась.

Замок був великий та дуже гарний, а з вікна самої високої башні, було чути голоси. Друзі прислухались та впізнали голос Королеви Знань.

На порозі їх вже чекав професор Конус. – Оце так, а я думав, що ви не подолаєте мої пастки – сказав він.

– Визволи Королеву Знань – вигукнув Іллюша.

– Тільки після того, як виправите помилки у цих словах – сказав професор Конус.

Раптом з'явилися чарівні слова: 1 слово **фудпол**, а я знаю сказала Алла – це футбол; 2 слово **країна У**, я знаю сказала Іра – це Україна; 3 слово **телехрон**, це телефон сказав Іллюша; 4 слово **глопус**, це глобус відповів Віталік.

– Оце так весела четвірка – сказав професор Конус – я додержу слово, але ми ще зустрінемось. До зустрічі !

Раптом друзі опинилися в класі та побачили свою вчительку.

Автор: Віталій Антонюк

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/vitaliy-antoniuk/prigodi-veseloyi-chetvirki.html>

Чому ворона чорна

Колись перната кольору ночі була схожа на веселку. Сяде десь на дереві, а в неї одна пір'їна червона, друга – помаранчева, третя – жовта, четверта – зелена, п'ята – блакитна, шоста – синя, сьома – фіолетова... Словом, щойно якийсь лісовий мешканець побачить дивакувату пташку, то вже не стримається від реготу.

– Досить бути посміховиськом! – якось вирішила крилата і, прилетівши до царя звірів Лева, почала дорікати недолугим одягом:

– Усім лісовим мешканцям ти роздав гарне вбрання, тільки мені не пощастило!

Володар поглянув на пернату й, ледь стримавши смішок, подумки визнав: «І справді, безглуздіший одяг годі й шукати...»

– Заспокойся, Вороно! – примирливо сказав Лев. – Сьогодні моя найкраща майстриня зшиє тобі найрозкішніше у світі вбрання.

Отож пернату привели до царської кравчині.

– Уважно тебе слухаю, – привітавшись, звернулася до веселкової пташки павучиха Аделаїда.

– Хочу одяг величавого кольору, який би переливався діамантами! – заявила крилата.

– Як забажаєш, – відповіла майстриня та взялася до роботи.

Поки Ворона пригощалася в царській їдальні смачнющим сиром і свіжим молочком, спала та знову пригощалася, павучиха створювала справжній шедевр. Вбрання вийшло таким дивовижним, що пташка, побачивши його, аж випустила з дзьоба черговий шматок улюблених ласощів.

– Сукня твоя, – всміхнулася Аделаїда.

Квапливо витерши крилом замурзаного рота, дивачка кинулася вбиратися в білосніжний одяг.

– Кінець смутку, адже відтепер я – найвродливіша пташка у світі! – викручувалася перед дзеркалом Ворона.

Нарешті крилата згадала, що треба похизуватися перед мешканцями лісу.

– Ну, салют, Аделаїдо! – каркнула Ворона і, прихопивши в дзьоб шматочок сиру, подалася хвалитися вродою.

Змахуючи крилами, перната видивлялася в усі калюжі:

– Тепер Орел точно буде моїм! Ось тільки красуні нікому так просто з неба не падають, тому хай спочатку здійснить подвиг...

Цієї хвилини Ворона пролітала чергову заглибину з багном.

– Просто незрівнянна... – пробурмотіла вона, підморгнувши власному відображенню, й... випустила сир.

Не вагаючись і миті, модниця кинулася за шматком улюблених ласощів. Плюхнувшись у калюжу, з полегшенням відзначила, що смакоту врятовано. Та раптом над Вороною наче загуркотіло сто громовиць – вона згадала про білосніжне вбрання!

– Ой-ой! – гірко скрикнула крилата.

Та було запізно: сукню безнадійно зіпсовано.

Відтоді Ворона чорна й усе зітхає, що Орел у її бік не позирає...

* **Недолугий** – поганий; не такий, як потрібно.

* **Салют** – панібратське прощання.

Автор: Віталій Кінаш

Джерело: <https://derevo-kazok.org/chomu-vorona-chorna-vitalij-kinash.html>

Останній мурашка

Листопад. Третій місяць осені яка, як і весна чи літо, зовсім скоро завершить свій хід по землі.

Все відцвіло, відгоріло, обсіпалось. Немає більше яскравих кольорів, що так тішили душу, ятрили зір.

Сьогодні і птах, і звір, і дерево, і кущ – всі підпорядковані єдиному закону: вижити у важких умовах, не загинути. Як складно. Навіть страшно. Бо ніхто не знає, якою буде вона – зима.

Бір вже спить. Дивиться свої солодкі сни. І тільки дятел продовжує вистукувати у свої барабани, ніби намагається розбудити його.

– Як справи, Михасю? – піднявшись на задні лапки, дивлячись угору, запитує Вухастик.

– Справи? – поглянувши униз, перепитує птах. – Добре! Дякую! А ти?

– У мене новий кожушок. Поглянь, – відповідає Вухастик і, повернувшись навколо себе, знову дивиться угору.

– Красивий. Дуже.

– Головне, теплий, – весело усміхаючись, доповнює зайчик. – Давай прогуляємось?

– Н-не можу. У мене справи, – Михась розводить крильми, показуючи на ліс. – Їх потрібно обов'язково виконати.

– Так. Виконати, – підтверджуючи слова птаха, вигукує Вухастик. – Тоді до зустрічі.

– До зустрічі, – відповів птах і, перелетівши на сусіднє дерево, продовжив огляд лісу.

Осінь. Тиша.

Здавалось, ніби все завмерло. Нікого не видно. Відлетіли у теплі краї солов'ї, немає ластівок. Позасинали ї комашки, яких так любили вони. Навіть мурашки поховались у своїй хатинці. І тепер вона схожа на маленький забутий пагорбок серед великої галявини.

Вухастик любив порозмовляти із цими незвичайними, працьовитими комашками. Його постійно дивувала їхня любов до праці. А сьогодні вони відпочивають.

Вухастик хотів вже іти, як десь неподалік раптово пролунав голосок. Він спочатку подумав, що йому причулося, але голосок повторився знову.

– Я тут, я повертаюсь. Зачекайте мене, – кричав маленький мурашка, швидко біжучи до своєї хатинки.

Це був останній серед усіх тих, хто вже закритися у своїх кімнатках, – мандрівник.

– Ти що, заблукав? – дивлячись на малого, запитав зайчик.

– Ні, я подорожував, – зупинившись, гордо відповів мурашка, – бував я ого-го-го-го.

– Зрозумів. Подорожував, а про осінь забув?!

– Пробач, – схиливши голову, пробурмотів малий.

– Нічого. Я допоможу тобі, – промовив Вухастик, і простягнув свою лапку, – вилазь.

Коли мурашка нарешті викарабкався, зайчик повільно підніс її до мурашника.

– Ось ти і вдома.

– Спасибі, – голосно вигукнув мурашка, – сподіваюсь, мене почують.

Стрибнувши вниз, він повернувся і, усміхаючись, помахав лапкою.

– Бувай. Зустрінемося навесні, – сказав Вухастик, і пострибав у ліс.

Осінь. Скоро зима. Про неї слід пам'ятати і заздалегідь повертатися назад, до свого рідного дому.

Автор: Олег Погинайко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/oleg-pogynayko/ostanniy-murashka.html>

Новорічна індичка

На Новий рік у кожній країні господиня готує найсмачніші традиційні страви. Чехи, наприклад, на святковому столі обов'язково матимуть запеченого коропа, італійці – м'ясний пиріг, а французи – золотисту індичку. Якимось з останньою стравою сталася дивовижна історія.

Неподалік села розкинулося невеличке фермерське господарство. Його власники – дядько Жером і тітка Мартина – були роботящими, але дуже жадібними та черствими людьми, які у своєму житті керувалися лише однією мудрістю: хто не працює, той і не їсть.

Власних дітей фермери не мали, проте виховували племінника, на ім'я Анрі. Хлопчик був дуже маленький і худенький, бо його годували лише хлібом.

– От як почнеш працювати, – казала тітка Мартина, – тоді й отримуватимеш суп із м'ясом. А поки дякуй, що ми з власної доброти даємо тобі хліб.

І фермерша на очах голодної дитини нарізала запашні шматки м'яса та підсмажувала, притрушені цукром, апетитні пластинки яблук.

Був переддень Нового року. Тітка Мартина поралася на кухні, готуючи страви для святкового столу, а малий Анрі спостерігав із кутка.

– А мені... мені дасте індички та пирога? – тремтячим голосом поцікавився хлопчик.

– Може, ще крему і фруктів? – закричала Мартина. – Невже ти купив борошно, масло та цукор?

Анрі нічого не відповів, але на очах з'явилися сльози.

– Якщо тобі нічого робити, – мовила фермерша, – то піди в село та купи мені кориці для пудингу та картоплі для індички.

Хлопчик накинув старенький кожухок і побіг до крамниці.

– Анрі, ти з'явився досить пізно, вже темно, – зауважив торговець.

– Так, пане, – погодився малюк, – але мене спорядили купити кориці та картоплі. Будь ласка, дайте найкраще, щоб тітонька залишилася вдоволеною.

– Мартина повинна пам'ятати, що я завжди вас добре обслуговую, – забуркотів торговець, запаковуючи продукти.

Раптом до крамниці увійшов високий дідусь із довгою сивою бородою. Привітавшись, старий поцікавився в малого:

– Що сталося? За декілька годин настане Новий рік, а ти такий сумний.

– Тітонька Мартина на святковий стіл готує індичку, але я навряд чи її скуштую.

– Оце так біда! – промовив подорожній із загадковою усмішкою. – Послухай мене уважно. Коли годинник проб'є північ, ти повинен промовити: «Діду Морозе! Зміни те, що повинно змінитися!» Запам'ятав? Тоді твоє бажання обов'язково здійсниться.

– Це було б пречудово, – зітхнув Анрі.

І перш ніж хлопчик устиг подякувати, дідусь зник.

Коли малий повернувся додому, то йому дали на вечерю шматочок хліба і спровадили в ліжку. Та Анрі, очікуючи на зазначений час, намагався не заснути. Різні аромати з кухні долітали до його кімнати. «Невже декілька слів дозволять мені скуштувати всі ті смачні страви, які там готуються? – міркував хлопчик. – Навіть індичку?! Я іншого м'ясного, крім курочки, не їв...»

Мріючи про святкову вечерю, Анрі непомітно заснув, і привиділося малому, що дядько Жером розрізає смажену індичку й один величезний шматок протягує йому...

Враження було настільки сильним, що хлопчик прокинувся. Майже вчасно, бо за кілька хвилин годинник почав сповіщати прихід нового року. Тоді Анрі як закричить:

– Діду Морозе! Зміни те, що повинно змінитися!

Хлопчик озирнувся, прислухався, та нічого особливого не сталося.

А на кухні почали розгортатися дивовижні події. Тітка Мартина ретельно готувалася до свята. На стіл вона постелила білосніжну скатертину, а з шафи дістала найкращий посуд. Смачні страви вабили своїми ароматами, а на величезній тарелі в оточенні картоплі лежала смажена індичка із золотистою шкірочкою.

Фермери, святково убравшись, сіли за стіл. Дядько Жером приготувався розрізати індичку. Але що це? Гострий ніж сковзнув по запеченій птасі, не залишивши ані сліду.

– Погано просмажилася, – забурчав чоловік, – не можу розрізати.

– Давай я спробую! – запропонувала Мартина. – Ти, напевне, дуже втомився, тому тремтять руки.

Фермерша взяла ніж, намагаючись розрізати індичку. Але – хресь – і лезо зламалося.

– Принеси сокиру, – наказав тоді дядько Жером.

Але скільки фермери не різали, скільки не рубали, та на запашній соковитій птасі не з'явилося навіть подряпини.

Тим часом Анрі висунув голову на кухню й побачив: стіл заставлений різноманітними стравами, золотиста індичка цілісінька, а поряд валяється шість зламаних ножів і сокира. Хлопчик вибрався на стілець і підсунув до себе запеченого птаха. А потім виделкою легенько відділив шматочок м'яса.

Від побаченого Мартина та Жером на декілька секунд утратили мовлення. Фермерша невпевнено піднесла виделку до птаха – й жодного результату.

– Анрі, – звернувся тоді дядько Жером, – чи не хочеш розрізати індичку?

– А мені дадуть хоч маленький шматочок?

– Ну, звичайно!

– А шматок пирога?

– Також, – запевнив чоловік.

– А крему?

– Якщо ти ще не наїсися, – усміхнулася фермерша, – то смакуватимеш і десерт.

Зрозуміли жадібні фермери свої помилки, за які в новорічну ніч Дід Мороз провчив їх. Вихователі вибачилися перед хлопчиком, і відтоді маленькому жилося дуже добре, й не лише тому, що скуштував новорічну індичку. Дядько Жером і тітка Мартина всім серцем полюбили Анрі, а це – найбільше щастя.

Ось такі чудеса здійснив у новорічну ніч дідусь із сивою бородою.

* **Пудинг** – солодка запіканка з начинкою.

Автор: Крістіан Піно

Джерело: <https://derevo-kazok.org/novorichna-indichka-kristian-pino.html>

В чому сила людська?

Давно-давно в одному селі жила собі бідна жінка. Була вона вже в літах. І нікого не було з нею поряд – ні рідні, ні чоловіка, ні дітей. Так спливав час. І затужила вона, що не буде кому на старість і води подати. Гірко плакала вона та все

молила Святу Богородицю змилоствитись над нею. Чи то були почуті її молитви, чи так мало бути, та якось однієї ночі прокинулася жінка від дитячого плачу. Вибігла вона з хати і очам своїм не повірила – на порозі в лозяній корзині лежало двоє немовлят. Так у її житті з'явилося два сини – Остап та Назар. Хлопчики були двійнятка – лиш один гарний та рожевоцокий, а інший – худенький та кволенький.

Синочки-соколочки росли виростали, з кожним днем радуючи свою матір. Бо такі були слухняні та роботящі. Вродою гарні та такі схожі, мов писані один з одного. Лиш Остап став парубком-дубом – великим та дужим, що міцнішого за нього в усьому селі не було. А Назар ні зростом, ні силою не міг навіть в найменшій долі зрівнятись зі своїм братом. Хворів часто. Остап завжди жалів свого брата, в будь-якій роботі своє дуже плече підставляв. А Назар добрим та мудрим словом серце братове зігривав. Були вони дружні в усьому. Матір шанували і любили понад усе. І все було б добре.

Та лиха доля, видно, судилась Назарові. Занедужав зовсім, зліг, став згасати день при дні. Затужила мати старенька. Остап від брата не відходить. Що діяти, як допомогти, не знають.

Підказали їм люди, що десь живе чаклунка та знахарка, яка не одну людину зцілила. Вирішив брат іти до неї за Назара просити. Зібрав таку-сяку торбу та й подався у світ.

Йшов день і ніч, людей питаючи. І лиш на п'ятий день відчув утому. Вирішив попроситися у першу ліпшу хату переночувати. Сам того не знаючи, потрапив у хату до старої чаклунки. Відьма тільки глянула на нього та й каже:

– Знаю, здалеку ти ідеш. Велика біда тебе веде. Маю я для тебе добру новину – допоможу я твоєму братові. Але ти маєш виконати три моїх умови.

– Я згоден, – не роздумуючи, мовив Остап.

– Маєш до сходу сонця убити страхіття лісове, звіра-велетня, від якого нікому тут життя немає. Це буде перше моє завдання тобі.

Що робити Остапові? Пішов він того звіра чатувати. Цілу ніч билися вони, аж земля горіла. А на ранок знайшла відьма перед порогом своїм голову страхіття лісового.

– Бачу хлопець ти мужній, не злякався. Голими руками на звіра, якого ніхто не міг знищити, пішов. А чи згоден ти свою мужність за братове здоров'я мені віддати?

– Згоден, забирай! – відповів Остап.

– Слухай же друге моє завдання. За одну ніч маєш збудувати мені греблю, щоб хату мою не затоплювало водою, – сказала відьма.

Остап тільки посміхнувся та відразу й до роботи узявся. Мов пір'їнки, складав він камінь до каменя, і на ранок гребля височіла біля хати чаклунки.

– Бачу хлопець ти дужий, – схвально мовила вона, – та чи згоден ти віддати свою силу за здоров'я свого брата?

– Згоден! Забирай хоч усю! – відповів Остап, і враз відчув, як слабшають його руки.

Спробував було камінь з місця зрушити той, що за виграшки раніше був – а сили, як і не було.

– А тепер слухай і останнє завдання. Воно найлегше, але від нього залежить усе. Ти маєш відповісти мені одним словом в чому сила людська?

Задумався Остап, та не знає, що відповісти. «От би мені зараз Назарова порада в нагоді стала! То ж він у нас мудрий, а я так – гора м'язів, та й тих уже не маю!» Думав, думав, а тоді й каже:

– Не маю я відповіді одним словом, але знай, що за брата свого готовий і життя віддати! От лиш мати сумувати буде, бо ж так чи інакше втратить одного сина...

– Розумний ти, хлопче, хоч і не вважаєш себе таким. І добрий. А я такому ціну знаю. За це дарую тобі зцілюючи зілля, неси своєму братові, він чекає. І запам'ятай, хлопче, на все життя, що сила людська – в слові...

Сказала та й зникла, мов ніколи її й не було. А Остап поспішив додому, несучи зцілення рідному брату. Мати та Назар і не впізнали у ньому свого велетня Остапа.

Зробив Назар кілька ковтків чудодійного зілля і враз пожвавішав, повеселішав, життям налився і став зовсім схожим на Остапа теперішнього.

– Дякую тобі, брате! Серцем чую – нелегко тобі було дістати для мене це зілля. Та знай, що і я б для тебе життя не пошкодував!

– Знаю, Назаре! – відповів Остап, обіймаючи брата, – а ще більше зрозумів, що ні сила, ні мужність, ні й саме життя нічого не варте, коли немає здоров'я. А ще віднедавна знаю одну істину, що сила людська у слові!

– Так, брате, бо лиш людину Господь нагородив словом! І вага його не вимірна нічим. Тому кожен з нас має гідно цю силу використовувати.

Ось так і казка закінчилась. А брати собі жили щасливо ще довго. Та й дітям своїм, онукам та правнукам розказували про силу слова. Дякуючи чому і ми маємо змогу про це читати.

Автор: Анжела Левченко

Джерело: <http://kazka.in/fairytales/anzhela-levchenko/v-chomu-sila-lyudska.html>

Як одна людина купила місто Стокгольм

Що завгодно може статися на базарі в Гавіраті. Тож і не дивно, що саме туди сходяться всілякі пройдисвіти, які торгують де доведеться та чим заманеться.

Якось на ярмарку з'явився чоловік, який продавав на диво незвичайні речі: гору Монблан, що в Альпах, Індійський океан, моря Місяця... Язик у торговця був так добре підвішений, що за годину залишилося лише одне місто – Стокгольм.

І невдовзі його придбав перукар, на ім'я Перуджо. Замість грошей постриг купця й освіжив одеколоном. А коли пройдисвіт пішов, то на найвиднішому місці, між дзеркалами, Перуджо почепив посвідчення про те, що став власником міста Стокгольма.

Перукар із гордістю показував цей документ клієнтам і з превеликим задоволенням відповідав на всі їхні запитання:

– Це місто у Швеції. І не якийсь провінційний закуток, а справжня столиця! Там мешкає майже мільйон осіб! І всі вони належать мені. Місто розкинулося на березі озера Меларен, але з його власником іще не знайомий. Поки що...

Потихеньку Перуджо назбирав грошей на дорогу й за рік вирушив до Швеції: треба ж нарешті оглянути свої володіння.

Стокгольм перукареві відразу сподобався. «Чудове місто, а шведи – гарний народ», – вирішив чоловік, оглянувши кожен закуток. Ось тільки біда: мешканці не розуміли ані слова з того, що казав Перуджо, який, до речі, також нічого не міг розібрати з відповідей привітних перехожих.

– Чи знаєте, хто власник Стокгольма? – звертався перукар до шведів. – Чи повідомили, що я його хазяїн? Ви мешкаєте в найпрекраснішому місті!

Шведи тільки всміхалися та кивали головами, немовби погоджуючись. Хоча вони й не розуміли, що каже перукар, але були вихованими та чемними людьми.

Задоволений Перуджо потирав руки:

– Пречудове місто! Як дешево я за нього заплатив – усього-на-всього стрижкою з одеколоном!

І все-таки цей перукар дуже помилявся. Він надто багато заплатив, навіть переплатив. Адже не збагнув, що кожному, хто з'являється на світ, належить усе. І нічогісінько не потрібно платити – жодного сольдо! Варто лише засукати рукава, добре попрацювати, й тоді матимеш усе, що забажаєш.

* **Язик добре підвішений** – той, хто дотепно говорить.

* **Сольдо** – дрібна італійська монета.

Автор: Джанні Родарі

Джерело: <https://derevo-kazok.org/jak-odna-ljudina-kupila-misto-stokgolm.html>

